

מהדורת סיכומי גליון 47

סיכומי הדף - הידומי

רבי יהושע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - וזאת לאדם שחורץ ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מסכת עירובין ק - קה

לימוד המידות מבהמות "מלפנו מבהמות ארץ", אילו לא ניתנה תורה פרידה - כורעת ומשתנת מים בדרך צניעות, תרנגול - מפייס (ע"י שמכטיח לתרנגולת כותונת, ואחר הבעילה הוא שומט כרבלתו על שלא יכול לקיים הבטחתו), ואחר כך בועל, חתול - אינו מטיל רעי בפני אדם ומכסה את צואתו, נמלה - אינה גוזלת, יונה - אינו נזקק אלא לבת זוגו,

דף קא

הדלת שבמוקצה, והדקים שבפרצה, ומחצלות, מתי מותר לנעול איתם בשבת, ומתי לא? א] גבוהים מן הארץ.

ב] או קשורין ותלוין ונגררים על הארץ: לאביי כשיש להם ציר, לרבא כשהיה להם ציר. ודלת אלמנה (העשויה מלוח אחד ונראית כקרח \ שאין לה בריח לחבר את חלקיה), אפי' קשור ותלוי, ויש לה ציר אסור.

איך מותר לבנות בשבת דבר שנראה כאוהל?

דווקא ממעלה למטה - שרי, ולא הפוך, וכך הדין בהכנת העצים למדורה, בביצים, בקדירות, בפריסת עור על מיטה, ובחביתות, סדורות זע"ז.

'טובם כחדק': טובים שבנו מגינים עלינו \ ישראל מהדקין את אומות העולם לגיהנם.

לעמוד ברה"ה ולפתוח עם מפתח ברה"י או הפוך? להכמיים: מותר,

לר"מ: אסור [גזירה שמא יביא המפתח אצלן], ולשיטתו נחלקו האם גזר גם בכרמלית, לר"פ: לא, לרבא: כן, וחזר בו ר"מ והתיר בכרמלית.

הנויות הפתוחות לרשות הרבים, והמנעול למעלה מעשרה, ואין בו דע"ד אבל יש כדי לחקוק לדע"ד

לר"מ: דינו כרה"י [חוקקים] ולכן צריך להשים את המפתח במעול עצמו ולא באיסקופה שהיא כרמלית,

להכמיים: דינו כמקום פטור [אין חוקקים], ולכן יכול להשים את המפתח גם על האיסקופה, וזוהי שאסרו להניח בחלון שיש דע"ד אחר שפתח בה את הדלת מוכח שאסור להחליף מכרמלית (האיסקופה) לרה"י (החלון) דרך מקום פטור (המנעול).

נגר שיש בראשו גלוסטרא, מהו לנעול בו את הדלת?

אם ניטל באגדו - לכולי עלמא מותר,

אם לא ניטל באיגודו: לרבי אליעזר: אסור [האיגוד כמאן דליתיה], לרבי יוסי: מותר. [יש לו תורת כלי ע"י הגלוסטרא].

דף קב

נגר שאין בראשו גלוסטרא מהו לנעול בו את הדלת?

אם הוא קשור * ונגר (ראשו אחד מגיע לארץ): לת"ק: נועלין בו במקדש [יש בו רק שבות כיון שהוא קשור], אבל לא במדינה, לר"י: גם במדינה מותר, (וכן הלכה),

אם אינו קשור כלל: לת"ק: גם במקדש אסור, [יש בו איסור תורה של בונה] לר"י: מותר במקדש, [אין בו רק שבות].

*אם ניטל באיגודו סגי להיותו קשור לבריה, ואם לא ניטל באיגודו בעיני שיהיה קשור לדלת עצמה, ואם קשור בגמי לא נחשב קשור כלל.

נקמז: שקשור ונגר, אבל הנגר נכנס בקרקע, מהו?

לת"ק דבריייתא: מותר,

לר"י: אסור [מיחזי כבונה] (וכל הלכה), ואם עשה לו בית יד מותר, (תוס' הרא"ש)

דף ק

אילן שנעשה תחתיו רה"י ע"י נופו

אילן שהיה מיסך על הארץ, ואין גופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים - מטלטלים תחתיו, עד גודל ב"ס, ויותר מכך אסור לטלטל תחתיו, [דהוי דירה שתשמישה לאיור, שאסור לטלטל בה יותר מב"ס].

מתי אסור לשבת או להישען בשרשי אילן בשבת?

כשהם למעלה מג"ט: לכו"ע אסור,

כשהם למטה מג"ט: לכו"ע מותר,

כשהם באין מלמעלה מג"ט אל תוך ג"ט: לרבה: מותר [כארעא סמיכתא היא], לרב ששת: אסור [מכח איסור קאתי].

כשהאילן בנגר ובכ' צדדים גבוהים ג"ט וב' צדדיו סמוכים לארץ, או שהאילן בקרן זווית וג' צדדיו אינו גבוה ג"ט, ורק מצ' א' גבוה ג"ט, או שהוא בתוך בית ובוטל למעלה, וכלפי הגג הוא בתוך ג"ט

לרבה: מותר, [מודדין במצד שאינו גבוה ג"ט]*,

לרב ששת: אסור [מודדין מהארץ, ומכח איסור קאתי],

*ומודה כשרק צידו אחד סמוך לארץ בתוך ג"ט שאסור, (וזה לדידיה החידוש במשנה).

האם מי שעלה על האילן יכול לרדת ממנו? (הרי בין לשבת שם בין לרדת ממנו יש בדבר איסור)

לת"א: אם עלה מבעוד יום, ירד, אם משחשיכה יישב שם כל השבת [קנסו אותו].

לת"ב: אם עלה בשבת בשוגג, ירד, אם במזיד יישב שם [קנסו אותו].

לת"ג: כשעלה בשוגג, יש מחלוקת האם קנסו שוגג אטו מזיד.

הניתנין במתן ארבע שנתערבו במתן אחת (כגון דם עולה בדם בכור), כיצד יעשה?

לרבי אליעזר: ינתנו במתן ארבע [כדי שלא לעבור על כל תגרע, ולקיים המתן ד' כתיקונה, ואין איסור כל תוסף כי עושה עבור המתן ארבע]

לרבי יהושע: ינתנו במתנה אחת [כדי שלא לעבור על כל תוסף, ואין כאן כל תגרע כי הוא נמנע מחמת המתן אחד, ושב ואל תעשה עדיף]

על איזה אילן מותר לעלות בשבת?

על אילן יבש, ובימות החמה [דבימות הגשמים נראה כלא אסור], ושארין לו פירות ולא קיסמים [דלא"ה נראה כותולש ע"י תוס' שאסור גם לר"ש], ובמקום שאינם בני תורה גם זה אסור.

האם מותר לרוץ ע"ג עשבים בשבת?

לר"י: אסור [דבר שאינו מתכוון אסור],

לר"ש: תמיד מותר [דבר שאינו מתכוון מותר]

בענייני תשמיש המטה

אסור לאדם שיכופ אשתו לדבר מצוה, כגון שיבעול וישנה שלא לדעתה, [ואין ברגלים חוטא] ואם עשה כן הויין לו בנים שאינם מהוגנין. [גם בלא דעת נפש לא טוב],

אבל אם בועל ושונה לדעת האשה הויין ליה בנים זכרים, [מזרעת תחילה],

כל אשה שתובעת בעלה - ע"י שארצווי ארצה קמיה (אבל לא בפה) - לדבר מצוה - הויין לה בנים שאפילו בדורו של משה לא היו כמותן. [דאילו גבי לאה שתבעה את יעקב כתוב, שמבני יששכר יודעי 'בינה' לעתים, ובדורו של משה לא היו 'בבונים'].

עשר קללות שנתקלה בהם חוה

דם נדה, דם בתולים, צער גידול בנים, צער העיבור, צער הלידה, משתוקקת על בעלה בשעה שיוצא לדרך, תובעת בעלה בלב, עטופה כבאל, ומנודה מכל אדם שאסורה לשני אנשים, וחבושה בבית האסורין. וי"א שמגדלת שער כלילית, ויושבת ומשתנת מים כבהמה, ונעשית כר לבעלה. - ויש חולקים שהשלושה אלה שבת הוא לה. (שיושבת ומשתנת בצניעות, ואין לה טורח כל כך בתשמיש, ועי מהרש"א).

האם כלי כבד מאוד או כלי גדול מאוד, מוקצה או לא?
אפי' קורה שצריך ל' ב"א לטלטלה, תורת כלי עליה, וכן הדין לבוכנא שמחזקת חצי כור.

מתי מותר להוסיף על תחילת אוהל עראי בשבת?
או שיש בקנה אחד טפח, או שיש בין כל קנה פחות מג"ט, (וע"י צירוף הקנים יהיה טפח),
או שישיר טפח פרוס מהמחצלת.

עשיית ופריקת אוהל המותרת בשבת
וילון מותר לנטותו ולפורקו, [לאו אהל הוא, הואיל ואינו קבוע שדרכו לינתן ולהסתלק
כדלת], וכן כילת חתנים שאין בגנה טפח, ואין בפחות משלשה סמוך לגג טפח, ואין
בשיפועה טפח. [דאל"ה שיפועי אהלים כאהלים דמן] מותר לפורקה ולנטותה.

מתי מותר לברוש כובע בשבת בר"ה?
אם הוא מהודק מותר [לא יפול], ואם אינו מהודק אסור [יפול ויטלטלו ד"א].

החזרת צירים של דלתות השידות שבמקדש ובמדינה
ציר התחתון: לת"ק: רק במקדש, [אין בו רק שבות דנוח להחזירו כיון שלא נשמט כולו],
ובמדינה רק דוחקים, [שמה יתקע] לר"י גם במדינה מחזירין,
ציר העליון: לת"ק: אפי' במדינה אסור, [יש בנין וסתיירה בכלים, והוי בונה מה"ת] לר"י
רק במקדש,
אבל דלת של של בור וכדו': לכ"ע אסור מה"ת להחזיר הדלת [בנין בקרקע].

החזרת רטייה במדינה ובמקדש
אם נטלה בדידים: מחזירה במקדש [דאי לא יתירו לו להחזירה ימנע מלהורידה ולא יעבוד,
דהרטייה חוצצת] אבל לא במדינה, [גזירה שמה ימרח].
אם פרשה לבד: לת"ק: גם במדינה מותר להחזירה [מילתא דלא שכיחא לא גזרו].
לר"י: אסור להחזיר אא"כ קצת החלקה שאז דוחקה על גבי המכה, [וכן הלכה],
להניח אותה בתחילה: גם במקדש אסור. [משום שא"צ העבודה, אלא לצורך עצמו הוא]
*לרב חסדא: מיירי שפירשה על גבי כלי, אבל על ג' קרקע, לכ"ע אסור להחזיר,
לרב אשי: מיירי שפירשה על ג' קרקע, אבל על ג' כלי לכ"ע יחזיר.

תיקון כינור שנפסק במקדש ובמדינה
במקדש: לר"א: מותר אפי' לכתחילה לכוון נימא של הכינור [מכשירי מצוה דוחים את
השבת אפי' כשאפשר לעשותם מבע"ל].
לת"ק דברייתא ודמשנה: אם נפסקה קושרה*, [ס"ל כר"א רק במכשירים שלא יכל
לעשותם מבע"ל]
לר"י: עונבה [דמכשירים לא דחי שבת כלל \ דוחים, וגזר לענוב אפי' באמצע אטו מן הצד
דסגי בעניבה, ועניבה כיון שלא אתי לידי חיוב הטאת התירו לו, ד' קה].
לרשב"א: אם נפסק כורכו כאילו היה כרכו מתחילה, [אף שמתקן כלי, עדיף דרק כך
משמיע קול טוב]
*לת"י הב' זה רק כשנפסקה באמצע אבל אם נפסק מן הצד, עונבה וסגי בזה.
במדינה: הכל אסור.

דף קה
התיכת יבלת במקדש ובמדינה
לחה בכלי: לכ"ע אסור, [לרבא: אפי' ר"א שמכשירים דוחים שבת, מודה שאם אפשר
לשנות משנים]
לחה ביד: י"א מותר במקדש אבל לא במדינה, וי"א אסור אף במקדש.
יבשה בכלי: י"א מותר גם במדינה, וי"א שגם במקדש אסור.
יבשה ביד: לכ"ע מותר,

למה משנתינו התירו התיכת יבלת ואילו המשנה בפסחים אסרה התיכת יבלת של
הק"פ?
א] כאן מיירי ביבלת לחה ביד, ושם מיירי לחה בכלי, [ומכשירים לא דוחים שבת]
ב] כאן מיירי ביבלת יבשה ביד, ושם מיירי ביבלת לחה ביד,
ג] לרב יוסף: כאן ושם מיירי ביבלת לחה ביד, וכאן התירו משום שהוא שבות דמקדש
ממש, ושם אסור משום שהוא שבות דמדינה במקדש.
ד] לרבא: כאן ושם מיירי ביבלת לחה ביד, ומשנתינו כר"א שמכשירים דוחים את השבת
מיירי ביבלת לחה, ומיהו משנים כמה שאפשר*, ושם אתיא כרבנן שמכשירים לא דוחים
את השבת.
*ולכן אפ אפשר לעשות ע"י חבירו עדיף, אבל לרבנן אין ענין לשנות דכל שהוא משום
שבות התירו.

האם מותר לכהן לכוון צלצל על מכתו שעל מכתו (גמי מותר במקדש כשהוא לא מתכון
להוציא דם, אבל לא במדינה)?
לרב יהודה בר ר"ח: צלצל (אפי' שאין בו גע"ג), נחשב יותר בגדים אפי' שלא במקום
בגדים,

לרבא וריו"ח בל"ב: במקום בגדים: נימא אחת חוצצת, שלא במקום בגדים: דווקא בגד של גע"ג
הוי ייתור בגדים, (אמנם ריו"ח לא מודה בצלצל, אף שהוא חשוב, [כיון שאין בו גע"ג]), אבל
רבא יתכן שמודה בצלצל לרבי יהודה כיון שהוא צלצל).
לריו"ח בל"ק: אין ייתור בגדים אלא במקום בגדים בלבד,

דף קד - קה
מה הם התנאים לבזוק מלח ע"ג המזבח כדי למנוע החלקת הכהנים?
א] ורק לענין הולכת עצים למערכה שאינו עבודה, [ולכן אין כאן חסרון של חציצה].
ב] דווקא כשלא מבטל את המלח לשם, [דאל"כ הרי הוא מוסיף על הבנין, ועובר על איסור בונה,
וגם שהוא משנה את צורת המזבח (הכל בכתב מיד ד')].
אבל במדינה ג"ז אסור אא"כ יעשה בשינוי, שלא ירדה את המלח או התבן בקופה, אלא בשולי
הקופה.

איסור השמעת קול בשבת
לעולא: כל קול אסור (אפי' של הקשת דלת \ קול להעיר ב"א \ לספק \ ולטפח),
לרבה: רק קול של שיר אסור, ולכו"ע לצורך חולה הקילו בזה,

שמירת פירות בשבת
המשמר פירותיו מפני העופות ודלעיו מפני החיה - משמר כדרכו בשבת, ובלבד שלא יספק ולא
יטפח ולא ירקד כדרך שהן עושין בחול. [לעולא: משום דקמוליד קלא, לרבה: גזירה שמה יטול
צרור להבריחם]

אסור לנשים לשחק באגוזים ובתפוחים - [דלמא אתי לאשוויי גומות]

איסור מלוי מבור עם הגלגל בשבת
אין ממלאין מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל במדינה בשבת, [ורק במקדש התירו] [לעולא משום
אולודי קלא, לרבה ואמימר: גזירה שמה ימלא לגינתו ולחורבתו*].
*ועפ"ז רצה אמימר להתיר למלאות בגלגל במחוזא כיון שלא היה שם גינה וחורבה, ושוב אסור
שמה ימלאו לשרות הפשתן (שהיו רגילים בכך שם).

באר מים חיים שהתירו למלאות ממנו ביו"ט
היה באר מים חיים (באר הקיר לשון מקור), שהתירו למלאות בו ביו"ט לצורך עולה רגלים, ע"פ
מה שהיה זכור להם מן מנהג אבותיהם, וכיון שהותר ליו"ט נשאר בהתירו ליו"ט בלבד.

איך מוציאים שרץ מן המקדש (אפי' בשבת)?
לריו"ח ב"ב: מוציאו בהמיינו, אע"פ שיטמא אותו, [שלא לשהות את הטומאה כשיחזור אחר צבת
מעץ].
לרבי יהודה: מוציאו בצבת של עץ, [שלא לרבות את טומאת ההמיינו].

מהיכן חייבים להוציא את השרץ הנמצא במקדש?
לר"ש ב"ג: מן ההיכל, ומן האולם, ומבין האולם ולמזבח, אבל לא מן העזרה, [הראיה שבד"ה
מהעזרה הוציאו ע"י הלויים ולא ע"י כהנים],
לרבי עקיבא: גם מן העזרה מוציאים אותו, אבל לא מן הלשכות, [ומה שהוציאו מעזרה ע"י
הלויים, כדי למעט בטומאת הכהנים].

מה הדין מכניס שרץ או טמא שרץ למקדש?
טמא שרץ - חייב,
שרץ עצמו - פטור. [מכר ועד נקבה' תשלחו: דומיא דזכר ונקבה: א] שיש להם טהרה במקוה, יצא
שרץ שאין לו טהרה, \ ב] שאינו נעשה אב הטומאה דלמדרס לא חזי שנשבר, ולטומאת מגע ראוי
דאין לו טהרה במקוה].

מי נכנס כדי לתקן ולהוציא את הטומאה שבמקדש?
להברייתא: מצוה בכהנים < לויים < ישראלים, אבל לא טמאים.
לרב כהנא: מצוה בתמימים < בעלי מומין [אך] < טמאין, [דבעל מום מותר בקדשים], [ולר"א:
טמא לפני בעל מום, [דטמא הותר בעבודת ציבור]] אבל לא ישראלים.